

Ábhar Bhailiúchán na Scol ó Chontae Ros Comáin agus ó Chontae na hIarmhí ar www.duchas.ie anois

Is féidir béaloideas agus stair áitiúil ó Chontae Ros Comáin agus ó Chontae na hIarmhí a léamh ar www.duchas.ie anois.

Ábhar béaloidis a thaifead daltaí scoile idir 1937 agus 1939 is ea Bailiúchán na Scol, cuid thábhachtach de Chnuasach Bhéaloideas Éireann, UCD. Tá breis agus leathmhíllíun leathanach i gceist, a thaifead tuairim is 50,000 dalta bunscoile sna 26 chontae.

Tá ábhar béaloidis as Bailiúchán na Scol á fhoilsiú ar dúchas.ie ó dheireadh 2013 agus is í aidhm an tionscadail go mbeidh imleabhair uile Bhailiúchán na Scol ar fáil ar líne faoi dheireadh 2016. Tá ábhar ó na contaetha seo a leanas: Baile Átha Cliath, Maigh Eo, Dún na nGall, Port Láirge, Gaillimh, Liatroim, Cill Dara, Ciarraí, Sligeach, Luimneach, Muineachán, Laois, Cill Chainnigh, Lú, Tiobraid Árann, An Clár, An Cabhán, An Longfort agus An Mhí ar fáil ar an suíomh cheana. Is toradh é dúchas.ie ar chomhpháirtíocht a cuireadh ar bun in 2012 idir Cnuasach Bhéaloideas Éireann (UCD), Fiontar (DCU) agus an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta.

Cuirfidh Éireannaigh agus lucht an diaspóra araon suim sa suíomh seo. Is áis iontach é dúchas.ie do thaighdeoirí a chuireann suim i léann an bhéaloidis, sa stair áitiúil, sa tseandálaíocht, i gcúrsaí ginealais, sa teangeolaíocht agus i réimsí taighde eile. Is féidir an bailiúchán a chuardach faoi láthair de réir áiteanna agus de réir daoine; seolfar cuardach de réir topaicí i mbliana.

Ghlac breis agus 160 scoil páirt sa scéim i gContae Ros Comáin agus tiomsaíodh 44 imleabhar d'ábhar béaloidis. I gContae na hIarmhí, ghlac breis agus 100 scoil páirt sa scéim agus ba é 31 imleabhar toradh a gcuid saothair.

Dúirt an tAire Stáit do Ghnóthaí Gaeltachta, Seán Kyne, TD, 'Is céim thábhachtach eile í seo sa tionscadal nuálach seo a chuirfidh ábhar úr maidir le saol traidisiúnta na hÉireann sna blianta a chuaigh thart ar fáil don phobal i gcoitinne. Cuirfidh an t-ábhar nua seo ar chumas an taighdeora agus go leor daoine eile an difríocht a fheiceáil idir saol an lae inniu agus an saol mar a bhíodh, breis agus 80 bliain ó shin.'

Tá dúchas.ie á fhorbairt ag Fiontar, aonad teagaisc agus taighde trí mheán na Gaeilge in DCU, agus ag Cnuasach Bhéaloideas Éireann in UCD, ceann de na cnuasaigh béaloidis is mó ar domhan. Tá an tionscadal á chómhaoiniú ag UCD agus ag an Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta le tacaíocht ón gCrannchur Náisiúnta.

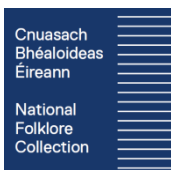
Tá ról comhairleach ag Taisclann Dhigiteach na hÉireann (DRI) in obair dúchas.ie maidir le caighdeán agus idir-inoibritheacht i gcartlannú digiteach.

CRÍOCH

Chun tuilleadh eolais a fháil, déan teagmháil le Clare Coughlan

clare.coughlan@dcu.ie

(01) 700 6577



An Roinn
Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta
Department of
Arts, Heritage and the Gaeltacht



Nóta d'eagarthóirí:

Ábhar Chontae Ros Comáin agus Chontae na hIarmhí

Tá réimse leathan d'ábhar spéisiúil le fáil sna himleabhair ó Chontae Ros Comáin agus ó Chontae na hIarmhí i mBailiúchán na Scol, a foilsíodh ar duchas.ie le deireanas.

I dtaobh **Ros Comáin**, is féidir léamh faoin gcláirseoir iomráiteach [Toirdhealbhach Ó Cearbhalláin](#), atá curtha i gCill Rónáin, agus an nasc a bhí aige siúd leis an gcontae sin. Léirítear an bhaint a bhí ag an gcontae le cúrsaí miotaseolaíochta freisin sa scéal [seo](#) faoin mbanríon Meadhbh. Bhí cónaí ar an mbanríon í féin i Ráth Cruachan i gContae Ros Comáin de réir an scéil seo.

Foinse luachmhar is ea bailiúchán na Scol ó thaobh na staire áitiúla de dar ndóigh agus is amhlaidh atá i gcás Ros Comáin. Is léir an méid sin ón léarscáil bhreá ildaite [seo](#) ar a dtaispeántar na bailte fearainn i bParóiste Chill Taobháin. Scéal eile a léiríonn go bhfuil féith na healaíona i muintir Ros Comáin ná an ceann seo faoi [chuinneoga](#) i gCill Taobháin.

Tá dlúthbhaint ag an dá chontae seo le Loch Rí, agus seo [scéal](#) ó scoil na mBráithre Críostaí i mBaile Átha Luain faoi mhurúch ón loch sin.

Tá roinnt amhrán le feiceáil in **ábhar na hIarmhí**, agus níl sa cheann [seo](#) faoi fhear a cuireadh go Críoch Van Diemen ach sampla dó sin.

Anuas ar an ábhar scríofa, tá cúpla grianghraf ann chomh maith, agus léiriú maith ar an méid sin is ea an t-imleabhar ó scoil na mbuachaillí i mBaile na gCros ina bhfuil grianghraif áille de [phríomhchearnóg](#) an bhaile sin agus de [Chaisleáin Thulaigh an Eallaigh](#) sa cheantar máguaird.

Maraon le grianghraif is léir go bhfuil muintir na hIarmhí chomh ealaíonta céanna lena gcomharsan, agus feictear sin sa tarraingt álainn [seo](#) de shéala an Mhuilinn Chearr. Tugtar léiriú dúinn san ábhar ón scoil céanna sa Mhuileann gCearr faoi [thionscadal na grúdaireachta](#) sa bhaile sin le linn na 19ú haois. Deir an scéalai go raibh éileamh mór ar fhuisce agus ar phórtar sa bhaile ó ba rud é gur bhaile míleata a bhí ann.

Ar ndóigh, níl thuas ach blaiseadh an-bheag den saibhreas béaloidis atá le fáil i measc ábhar an dá chontae seo, Ros Comáin agus An Iarmhí. Tá an méid luaite thuas agus neart scéalta suimiúla eile ón dá chontae le léamh ar www.duchas.ie anois.